

חמש עשרה נשים פרק ראשון יבמות .ו

עין משפט
גר מצוה

בב מ"א מ"א מהל' בית
הבמורה הלכה י"ב:

תוספות ישנים

דמי להרבה מספרה אית
 לן לממר דאין עשה דוחה
 ל"ת שיש בו כרת אלא ה"ק
 ואת שבתותי תשמורו
 מיוחד להשמיענו הא
 בעלמא דמי דאי אמרין
 בעלמא לא דמי לשמוק קרא
 לשמעין דבעלמא דמי.
 ואין להקשו מאי שגא לעיל
 דאמרין מימי מפסח ומילה
 ולא אמרין מדאצטרין
 והכל אמרין מדאצטרין.
 וי"ל דשאלו לעיל דפטח
 ומילה הימירא הוא זה לא
 דיעין מספרה אכל הכא
 דלמא קרא לאימירא און
 למר ילף מיניה דא"כ
 לשמוק קרא מיניה לעולם
 ינמא מספרה דאין עשה
 דוחה ל"ת שיש בו כרת.
 ואת א"כ מאי האי דקאמר
 לעיל יבול האי כבוד אב ואם
 דוחה שבת מנין לומר כן
 כיון דלא דיעין קרא דאת
 שבתותי תשמורו הא לעולם
 בלא שמוק י"ג לומר דלא
 דמי ופי' ה"ר יוסף קאטון
 (א) דיעמא הכי יכול יהא
 כבוד אב ואם דוחה את
 השבת דיעמא עליה
 להימירא מה ליה יבול יבוס אף
 כאן יבוס. וינמא הכי נאמר
 כאן עליה והאכל ליה עליה
 מה להגן ערובה אף כאן
 ערובה וקאמר רחמנא
 (דברים כה ה) יבמה יבא
 עליה וילף מיניה בעלמא
 (דמ"ד ל"ת שיש בו כרת)
 מ"ל את שבתותי תשמורו
 ואת לא לעינו למימר עליה
 להימירא דא"כ לשמוק קרא
 מעליה ואין יו דיעין
 מלת שבתותי תשמורו
 דמשמע הא בעלמא דמי
 ומדאצטרין עליה ודאי
 דעליה לאימירא: אלא לאו
 דמתמיר. ואת למה ס"ד
 למימר שבתותי ויבול לי
 מעיקרא יומר מבבלא
 דמתמיר. וי"ל משום דכתיב
 שבתותי תשמורו דמשמע
 דבעיקר שמירה אריי
 והיינו מבלאכא שבגופו
 דהיינו שחוט לי בשל לי אבל
 לאו דמתמיר אינו אלא
 מלאכה נסתמא: ודאי היבא
 פירין למה לי עליה הא
 שגא פא לומר דאף מחלצה
 פטורה:

(א) נבלה ז'ל' דמי קאמר
יכול יהא וכו'.

לידמי כדאמר בסוף אלו מציאות (ב"מ דף גז.) דה"ל אי לאו קרא
 לידמי ל"ת ועשה מהאי טעמא וי"ל דעשה ול"ת דקיל ה"ל לידמי
 אבל ל"ת שיש בו כרת לא ה"ל דמי וי' ולהכי ל"ת ועשה ליכא
 למידק הא בעלמא דמי כדדייק אלא מעשה שיש בו כרת דדוקא
 ל"ת שיש בו כרת דכלאו קרא ה"ל
 ללא דמי איכא למידק הא בעלמא
 דמי ול"ת ואת שבתותי תשמורו
 דבעלמא דמי ל"ת שיש בו כרת כ"ש
 לידמי בעלמא ל"ת ועשה וי"ל
 דה"ל דא"כ ה"ל למיפרך אלא הא
 דק"ל דאין עשה דוחה ל"ת ועשה
 נגמר מהכא דדמי כדפרי' לעיל (דף ה.)
 וי"ל דשאלו לעיל דיעין דבעלמא דוחה
 ל"ת שיש בו כרת ע"כ מל"ת
 ועשה דאי אפשר שידחה עשה ל"ת
 ועשה דמאי אולמיה דהאי עשה מהאי
 עשה והא דהוה צעי למימר בסוף
 אלו מציאות (ב"מ דף גז.) דעשה
 דכבוד לידמי ל"ת ועשה היינו משום
 דעדיף דהוקש כבודם לכבוד המקום
 ואת אי בעלמא דמי א"כ קרא
 דכלאים צליית למה לי ויש לומר
 דאיצטרין לכדברא ולתנא דבי רבי
 ישמעאל נמי איצטרין ללא נדרוש
 הכנף מין כנף דוקא אמר לומר
 ופשימא לפשימא ועוד ס"ד ללא
 לידמי עשה דליצית לאו דכלאים שאין
 שוה בנשים למ"ד נשים פטורות
 מציית ולעיל דהוה צעי ליליף
 (ועשה) משמע דצעי למילף מהתם
 אפילו כלאים צליית ע"כ אחתי לא
 אסיק אדעתיה שיש חילוק צין שוה
 בכל עד דפריך ליה וצפ' שני נזירים
 (מ"ד ד' נח. וס) דיליף לגמרי בעלמא
 מראשו איכא למימר קבר נשים
 חייבות צליית ואת ראשו למה לי
 כיון דדמי אפילו לאו שיש בו כרת
 וי"ל דאיצטרין לאשמעינן דהקפת כל

הראש שמה הקפה ומפסח ומילה ותמיד לא קשיא מידי אמאי
 איצטרין קרא כיון דבעלמא דמי דס"ד למילף לענין שבת מכבוד
 אב ואם ללא דמי וה"ל דבשבת לא דמי אע"ג דבעלמא דמי:
ויגמר מהבא דלא דמי. משמע דאי אריי בשחיטה ובישול
 ניחא ותימא דמנא ליה לתנא לאוקמי קרא בשחיטה
 הרשע שמה הקפה ומפסח ומילה ותמיד לא קשיא מידי אמאי
 איצטרין קרא כיון דבעלמא דמי דס"ד למילף לענין שבת מכבוד
 אב ואם ללא דמי וה"ל דבשבת לא דמי אע"ג דבעלמא דמי:
ויגמר מהבא דלא דמי. משמע דאי אריי בשחיטה ובישול
 ניחא ותימא דמנא ליה לתנא לאוקמי קרא בשחיטה
 הרשע שמה הקפה ומפסח ומילה ותמיד לא קשיא מידי אמאי
 איצטרין קרא כיון דבעלמא דמי דס"ד למילף לענין שבת מכבוד
 אב ואם ללא דמי וה"ל דבשבת לא דמי אע"ג דבעלמא דמי:
ויגמר מהבא דלא דמי. משמע דאי אריי בשחיטה ובישול
 ניחא ותימא דמנא ליה לתנא לאוקמי קרא בשחיטה

לאו דמחמר. אחר בהמה שהוא בלאו ללא תעשה כל מלאכה אתה
 ובהמתך (שמות כ) וזהאי לאו ליכא כרת ללא ענין מעשה בגופיה
 וכמ"ל צפ' מי שהשחין (שבת דף קנד.) המחמר אחר בהמתו בשבת
 פטור: ואפ"ה לא דמי. בתמיה: וליגמר מהכא. ללא דמי אפילו לאו
 גרידא: וכי תימא שאני לאו דשבת
 דחמירי. דק"ל (עירובין דף קט.) מחלל
 שבת כעובד עבודת כוכבים ומשום
 הכי אפי' לאו גרידא לא דמי ומנייהו
 לא גמרינן: והא סנא בעלמא קאי
 ולא פריך. והא אשכחן תנא בעלמא
 דיליף שאר לאו כגון לאו דלא יטמא
 דכהן? ולאו דלא תוכל להתעסב? מלאו
 שבת לחומרלא ולא פרכינן שאני
 לאו דשבת דחמירי: אמר לו אבי.
 לכהן: היטמא. צנית הקצרות
 להשיב אצידה או שהיתה עומדת
 צחוץ ואמר לו אל תחזיר יכול ישמע
 לו ת"ל איש אמו ואביו וילפינן לאו
 דטומאה ולאו דהשבת אצדה מלאו
 שבת: אלא. לעולם דלמר ליה
 שחוט לי בשל לי ואפ"ה לא איצטרין
 עליה? דאיכא למיפרך מה להגן שחוט
 לי בשל לי שכן הכשר מנזה בחילול
 שבת צעקירת לא תעשה הוא מקיים
 עשה דכבוד וזהו הכשר קיומו ולי
 אפשר לקיימו בלא עקירת לאו הלכן
 אי לא כתב את שבתותי תשמורו
 ה"ל לידמי אבל יבוס לא זה כלבד
 הכשר קיים העשה שהרי יכול לתוך
 ולא יעקור לאו של ערובה ולא איצטרין
 עליה: מאי לאו צנונה וסופה.
 איצטרין למיסר אף על גב דאז
 מלאכה הוא ואיכא כרת אי לאו
 דאשמעינן ה"ל אחי עשה דועשו לי
 מקדש ודמי לאו דשבת: והא
סנא בעלמא קאי (ג) גמר. לאו טומאה
 והעולם אצדה מלאו דשבת ולא פריך:
סיפוק לי מהכא. מאיש אמו ואביו
 תיראו דהכשר מנזה הוא ולא דמי
 למה ליה למהדר למכתב הכא את שבתותי תשמורו אלא
 לאו דמילף מיניה דאפילו בלא הכשר מנזה אי לא כתיב קרא
 דהדיא ללא דמי אמרין דמי אס כן איצטרין עליה: נאמר
 שמירה בשבת ומורא במקדש. והקישן הכתוב צפסוק אחד:

לאו דמחמר ואפי' הכי לא דמי אלא דקיימא
 לן דאתי עשה ודחי לא תעשה ליגמר מהכא
 דלא לידמי וב"ת שאני לאו דשבת דחמירי
 והא תנא בעלמא קאי ולא קפריך דתניא
 (יבול אמר לו אביו היטמא או שאמר לו אל
 תחזיר יבול ישמע לו ת"ל איש אמו ואביו
 תיראו ואת שבתותי תשמורו) כולכם חייבין
 בכבודי אלא משום דאיכא למיפרך מה להגן
 שכן הכשר מצוה אלא סד"א תיתי מבנין בית
 המקדש דתניא "יכול יהא בנין בית המקדש
 דוחה שבת ת"ל 2 את שבתותי תשמורו
 ומקדשי תיראו כולכם חייבין בכבודי מאי לאו
 בבונה וסותר ומעמא דכתב רחמנא את
 שבתותי תשמורו הא לאו הכי דמי לא לאו
 דמחמר ואפילו הכי לא דמי ואלא דקיימא לן
 דאתי עשה ודחי ל"ת ליגמר מהכא דלא דמי
 וב"ת שאני לאו דשבת דחמירי והא תנא
 בעלמא קאי ולא קא פריך דתניא יבול אמר
 לו אביו היטמא או שאמר לו אל תחזיר
 יבול ישמע לו תלמוד לומר איש אמו ואביו
 תיראו וגו' כולכם חייבים בכבודי אלא
 משום דאיכא למיפרך מה להגן שכן
 הכשר מצוה הכשר מצוה תיפוק לי מהתם
 אין הכי נמי ואת שבתותי תשמורו ומקדשי
 תיראו למה לי מיבעי ליה לכדתניא יבול
 יתיירא אדם ממקדש תלמוד לומר את
 שבתותי תשמורו ואת מקדשי תיראו
 נאמרה שמירה בשבת ונאמרה מורא
 במקדש מה שמירה האמורה בשבת
 לא

וצישול לאשמעינן דבעלמא דמי אצטרין דמי אצטרין דמי אצטרין דמי אצטרין
 קרא בשאר דברים דליכא אלא לאו גרידא ללא הוה אחי למיטעי ואתי והיכי נגמר מהכא ללא דמי דלמא שאני הכא דהוה עשה ולא
 תעשה דהא כתיב (למען ינוח שורך וחמורך וציום השביעי תשבות) (שמות כג) ומש"ה הוא דלא דמי אבל לאו גרידא לעולם ילף
 מכלאים צליית דמי ואתי דעשה דכבוד הואיל ועדיף כולי האי דהוקש כבודם לכבוד המקום חשיב עשה דשבת כמאן דליתיה לגמרי
 והוה כמאן דליכא אלא לאו גרידא וכמו כן עשה דמקדש ועשה דבת כהן עריפי מעשה דשבת משום מורא ומשום כפרה דבת כהן ואת
 מנגלן דלא דמי עשה דכבוד אפי' לאו גרידא דהא שבת ועומאה והשבת אצדה כולה עשה ולא תעשה נינהו וי"ל כיון דגלי לן קרא דלא אלימא
 לן טעמא דהוקש כבודם לכבוד המקום לידמי א"כ אפילו לאו גרידא לא דמי דמכלאים לא מני גמיר משום דכבוד הוה הכשר מנזה:
והא תנא בעלמא קאי ואת קפריך. קשה דמשמע דאי אריי בשחיטה ובישול ניחא ליה ואצטרין כ"ש דקשה טפי דהיינו ילף דהיינומא
 ולא תחזיר דליכא כרת וסקילה דמי דהתם לא דמי הכא דמי אע"ג דאיכא לאו ועשה משום דהוקש כבודם ויש
 לומר כיון דגלי קרא דגרע מעשה דעלמא דבעלמא דמי לאו שיש בו כרת והאי לא דמי תו לא מהני טעמא דהוקש כבודם לכבוד
 המקום: **שבין הכשר מצוה.** פירוש צנונתם לעולם שחוט לי בשל לי והא בעלמא דמי מ"מ לא ילף מהכא לידמי עשה
 דייבוס לאו לחמות אשה משום דאיכא למיפרך שכן הכשר מנזה דאי אפשר לקיים הכבוד בלא דחיית הללו אבל גבי יבוס יכול
 לקיים המנזה בלא דחיית הללו דאפשר בחליצה וקשה לר"י דאין זה אפשר דאי אסור לייבס משום כרת חליצה נמי לא צעי דכל
 שאין עולה לייבוס אין עולה לחליצה ולקמן בפ"ב (דף ק. וס) ילפי' מקרא ועוד אמרין בההיא שמתעב (דף כה.) דלא חשבינן גבי יבוס
 אפשר לקיים שניהם ע"י חליצה משום דחליצה במקום יבוס לאו מנזה היא (ועוד דלקמן לפי האמת דאיכא קרא בכלאים ל"ל קרא כיון
 דהכשר מנזה דוחה אפי' ל"ת שיש בו כרת) ועוד דמסקינן דבשום מקום אין עשה דוחה ל"ת שיש בו כרת משום אפילו בהכשר מנזה
 ולקמן דפריך הכשר מנזה תיפוק לי מהתם דפי' הקונט' תיפוק לי מהתם דפי' הקונט' תיפוק לי מהתם דפי' הקונט' תיפוק לי מהתם דפי' הקונט'
 דמי אפי' בלא הכשר מנזה ואין זה דיוק דלמא לגופיה איצטרין משום דמכבוד דמי ילפינן דבעלמא דמי איצטרין למיכתב גבי מקדש דלא דמי
 ומיהו הא איכא למימר אף על גב דבעלמא דמי גבי מקדש ה"ל דלא דמי כמו כבוד דכלל מילי דשבת ה"ל דלא דמי ולהכי
 איצטרין מילה ופסח ותמיד וכן אומר מהר"י ונראה לר"י וכן פירש רבינו מנחם דכלאו דמחמר מוקי לה ומהכא לא ילף בעלמא
 ללא לידמי לאו גרידא דמה לכבוד שכן הכשר מנזה כשמחמר ומטמא ומניח מלהחזיר אצדה כדי להביא גזולות לאציו בשעת דחיית
 הללו אין מאכילו ומלבישו אבל בעלמא דעביד גוף המנזה ילפינן מכלאים צליית דמי ואתי דמי אפי' עוסק בגוף מנזה לא
 דמי דכלל ענין קא פסיק שלא ישמע לו והיינו משום דכבוד ענייני כבוד רגילים להיות על ידי הכשר מנזה קאמר רחמנא דלא דמי
 בכל ענין והשתא לקמן פריך שפיר הכשר מנזה תיפוק לי מהתם ללא דמי ואם אינו ענין להכשר מנזה תניו ענין לגוף מנזה:
 יכול

(א) ב"מ ל"ג, ט (ז'ל' א
 ה' סולס ס"א, א וי'וקרא
 כא, ד) וצריכ' כג,
 (א) וי'וקרא יח, א) [שמות
 כה, א] (וי'וקרא ס"א, ט) ז'ל'
 וציום השביעי תשבות למען
 ינוח שורך וחמורך,
 (ט) רש"י מ"י,

תורה אור השלם

1. איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו אני יי אלהיכם. ויקרא י"ג
2. את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו אני יי ויקרא י"ט

גליון הש"ס

גמ' יבול יהא בנין בית
 המקדש דוחה שבת. עין
 שנוטות דף טו ע"כ רש"י
 ד"ה אין ציין:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה והא תנא
 בעלמא קאי ולא פריך.
 והא תנא בעלמא גמר
 לאו וכו': (א) תוס' ד"ה
 (בדף הקודם) טעמא דמי
 ה"ל דמי דלדימי אפ"ה
 ועשה ליכא ס"י:

מוסף רש"י

אני ה' כולכם חייבים
 בכבודי. אפי' שאנתי
 לן יבא את אציק, אפי'
 דאין לשניכס, ואם דמי
 לן אציק עבור על דמי
 לחלל שבת, אל תמנע
 לו (ב"מ ל"ב.) ומקדשי
 תיראו כולכם חייבים
 בכבודי. אפי' שאנתי
 חייבים בכבודי שיהרמי
 על השבת (שבועות טו.)